

**Читанка 3 клас
I частина**

**Мова-дивний
скарб**

Вислови про мову

Барвистість одвічна народної мови — це щось невимовне, прекрасне, казкове: і ласка любові, й червона калина, і пісня досвітня в гаях — солов'їна (Павло Усенко).

Безсмертя народу — у його мові (Чингіз Айтматов).

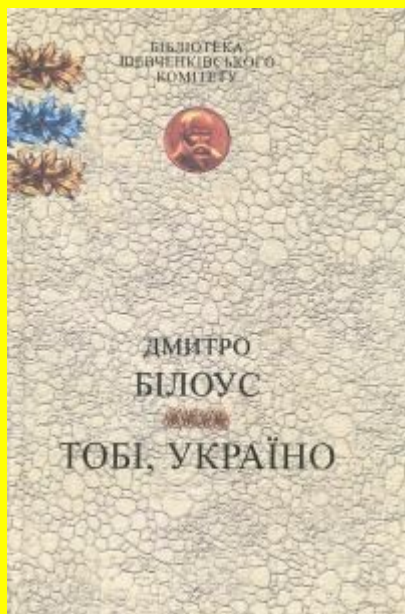
Коли слово не б'є, то і палиця не допоможе (Сократ).

Що означають слова поета
Д. Білоуса

***В джерелах слова
– душі криниця,
А рідна мова – як
чарівниця.***

Дмитро Білоус
(24 квітня 1920
– 12 жовтня 2004)

Дмитро Григорович Білоус народився в селі Курманах на Сумщині. Мати Дмитра була жінкою великої доброти, лагідної вдачі, вродженого педагогічного такту. Вона ніколи не підвищувала на дітей голос.

Батько Дмитра Білоуса закінчив усього три класи церковнопарафіяльної школи, але дуже любив читати книжки, тому багато знав. Довгими зимовими вечорами він читав дітям Шевченка, Остапа Вишню, Грабовського. До Григорія Білоуса часто йшли люди за порадою.

Жила сім'я Бідоусів дружно. Цінували тут працю, любили жарт. Змалку Дмитрик також допомагав батькові по господарству: пас корову, ходив до лісу по гриби та ягоди, порався на городі.

Не всі діти Білоусів мали одяг і взуття, щоб взимку ходити до школи. Одні-однісінькі чоботи були на таку велику сім'ю. Приходила старша сестра зі школи, скидала ті чоботи, і взував їх Дмитрик. Лише сестрину свитку соромився одягати. Але оскільки іншої вдяганки не було, йшов на вулицю в жіночій одежі.

Щоб чимось зайнятись у холодну зимову пору, діти складали вірші, пісні, вигадували цікаві сюжети, а якось вирішили організувати домашній самодіяльний гурток, де розігрували сцени з власного життя та життя односельців. Були тут і «артисти», і «глядачі».

Люди в селі любили малого Дмитрика, а особливо сусідка Білоусів, яка не мала власних дітей. Вона завжди чимось частувала його, а одного разу привезла з міста справжню куповану іграшку — полотняного цуцика, набитого тирсою. Яка то була радість для хлопчика!

У сім'ї Білоусів існували свої сімейні літературні традиції: батько писав п'єси, старший брат Олекса друкував ліричні вірші. А десятирічний Дмитро заявив про себе однокласникам жартівливим віршем.

Хлопчиком приїхав Дмитрик до Харкова, де він працював і вчився в дитячій трудовій комуні імені Ф. Дзержинського. Тут народився перший вірш Д. Білоуса «Весняні акорди».

Навчання на філологічному факультеті Харківського університету перервала війна. У складі студентського батальйону добровільно пішов на фронт, був тяжко поранений. Продовжив навчання Д. Білоус у Київському університеті.

Дмитро Білоус — автор багатьох книжок для дітей і про дітей: «Пташині голоси», «Упертий Гриць», «Про чотириногих, рогатих і безрогих», «В класі і в лісі» та інших. Дитячим творам поета притаманні дві ознаки: використання елементів гумору, пізнавальності та інформативності. Найбільшу, мабуть, славу принесла Д. Білоусу збірка «Диво калинове» (1988). Усе життя поет мріяв про те, щоб привернути увагу дітей до краси нашої солов'їної мови. І він написав такі вірші, які спочатку прозвучали по радіо, а потім вийшли окремою книжкою.

Прочитайте і відтворіть без помилок

мова	рід	стяг
книга	родич	прапор
скарб	родина	знамено
народ	рідня	символ
слово	рідний	держав

Сопілка

Куріпка

Білка

Фразеологізм

Зарубайте на носі

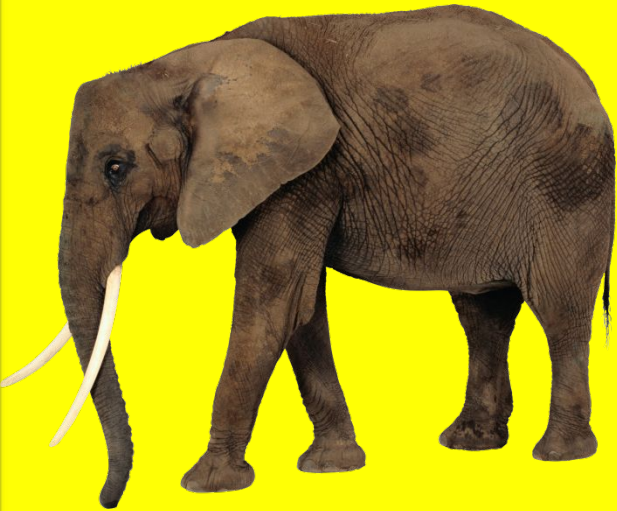

Виявляється, це крилатий вислів зовсім не має відношення до носа. У давнину під словом «ніс» мали на увазі не тільки орган дихання, але також і пам'ятні дощечки, на яких люди робили насічки або ще кажуть зарубки, щоб не забути про майбутні справи, маємо для них велике значення. Так фраза «зарубай собі на носі» живе і донині.

Ребус

~~Н~~

В

””

””

Словники

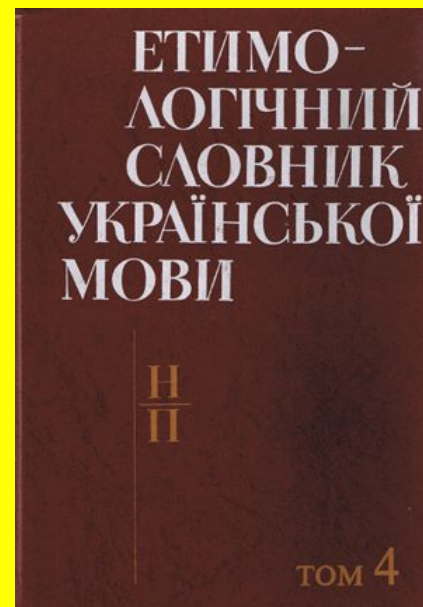
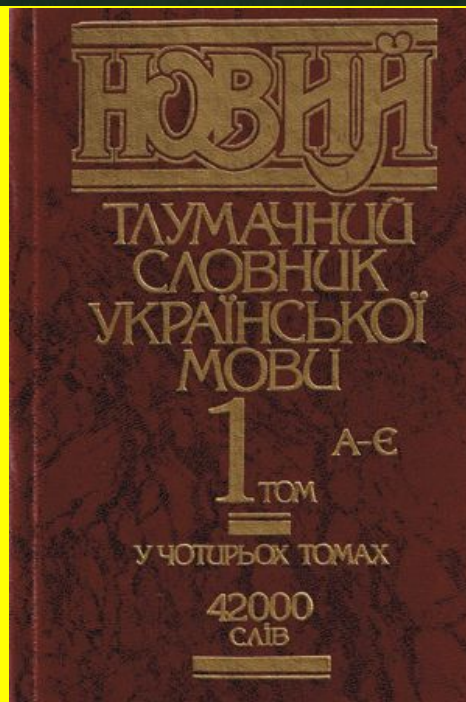
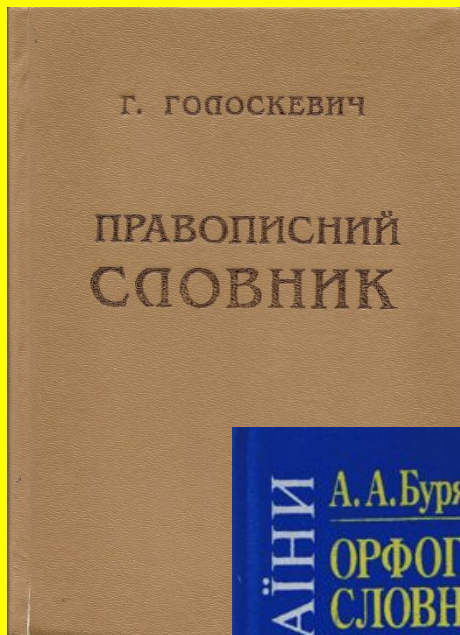
Загадка

Незчисленна ми родина,
В нас на всіх одна хатина,
Але в ній – і мир, і лад,
І сусід сусіду рад.
Ну, а хто із нас щось значить,
Кожен сам вам розтлумачить.

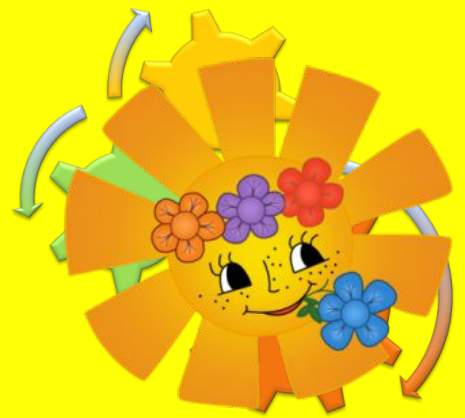
Тлумачний словник

Словники

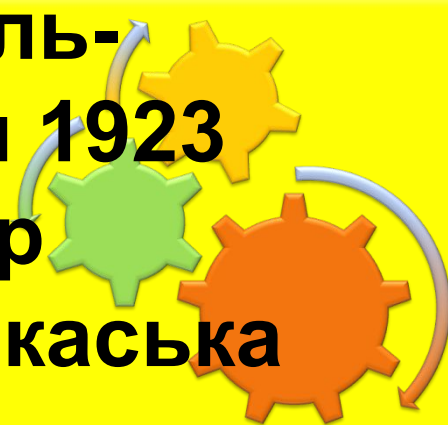
Мовно-логічні вправи

- 1. Портрет**
- 2. Походження слова**
- 3. Підбір однокореневих слів**
- 4. Сполучення слова з
прикметниками**
- 5. Скласти речення**

Алла Петрівна Коваль-
народилася 9 березня 1923
року с. Білозір'я, тепер
Черкаський район, Черкаська
область.

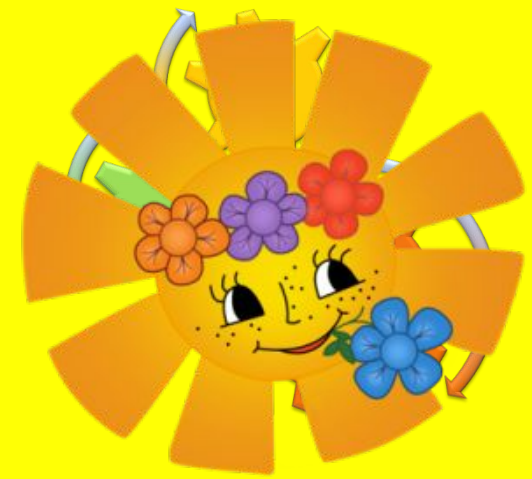
Померла 2009 року в місті Києві.

Український мовознавець. Доктор
філологічних наук (з 1972), професор
(1973). Автор багатьох наукових та
науково-популярних праць з історії
української мови, стилістики, культури
мови тощо.

Галерея-довгий балкон уздовж будівлі

Таблиця, табло

ТАБЛИЦЯ МНОЖЕННЯ

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
2	2	4	6	8	10	12	14	16	18
3	3	6	9	12	15	18	21	24	27
4	4	8	12	16	20	24	28	32	36
5	5	10	15	20	25	30	35	40	45
6	6	12	18	24	30	36	42	48	54
7	7	14	21	28	35	42	49	56	63
8	8	16	24	32	40	48	56	64	72
9	9	18	27	36	45	54	63	72	81

ПРИНЦИП МНОЖЕННЯ

$$2 + 2 + 2 = 3 \cdot 2 = 6$$

3

Знак множення може бути і словом \times і знаком \cdot

Нузет Умеров

Нузет Абібулаєвіч народився 13 листопада 1931 року в Сімферополі. У травні 1944 року був депортований до Узбекистану. Закінчивши школу, працював токарем, слюсарем, шахтарем.

Після закінчення Літературного інституту ім. М. Горького в 1963 році був направлений в Алма-Ату, де працював головним редактором Державного Комітету Казахстану по друку.

У 1968 році був прийнятий в члени Співки письменників СРСР.

У 1970 році переїхав до Ташкента, де працював у Співці письменників Узбекистану, заступником головного режисера Академічного Великого театру ім. А. Навої.

З 1984 року очолив найстарішу кримськотатарську газету «Ленін байраг'и» (з 1990 року - «Ян'и дюнья», яка з 1992 року почала виходити в Сімферополі).

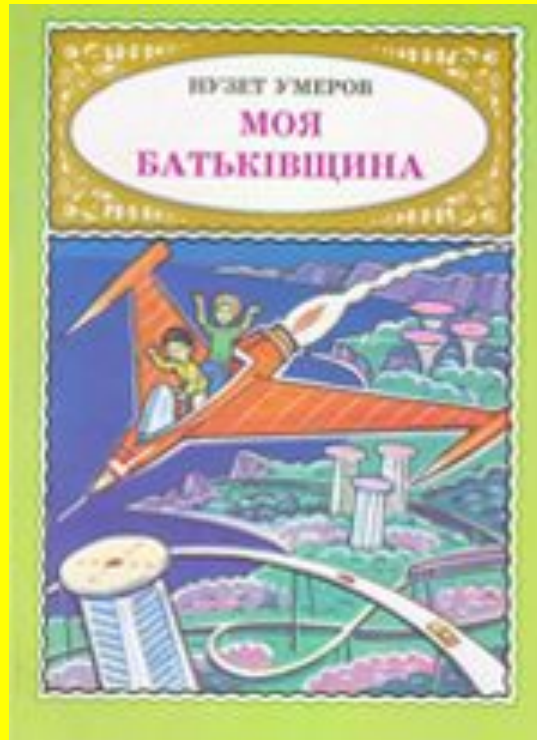
У 1992 році повернувся в Крим. Один з ініціаторів створення журналу для дітей «Йилдизчик'-З и Рочка» (українською та кримськотатарською мовами), дитячої газети «Балалар дюньяси - Світ дитинства».

Автор понад двадцять книжок. Відомий як перекладач з казахського, узбецького, татарської та інших мов. Брав участь у створенні першого післявоєнного кримськотатарського букваря «Еліфбе».

Член Національної Співки письменників України, академік Кримської Літературної Академії, заслужений журналіст України.

Його перу належать збірки: «Ак алтин Масалов (Казка про білому золоті)», «Алтин урлук' (Золоте зернятко)», «Амет ве кірамет (Амет і черепиця)», «Аюдаг' (Ведмідь-гора)», «Дзвінке дитинство», «Моя Батьківщина», «Подарунок малюкам», «Казка про білому золоті», «Хочу бути героєм», «Шахтарська каска», «Шахтарське містечко» та ін

Твори

Кушак

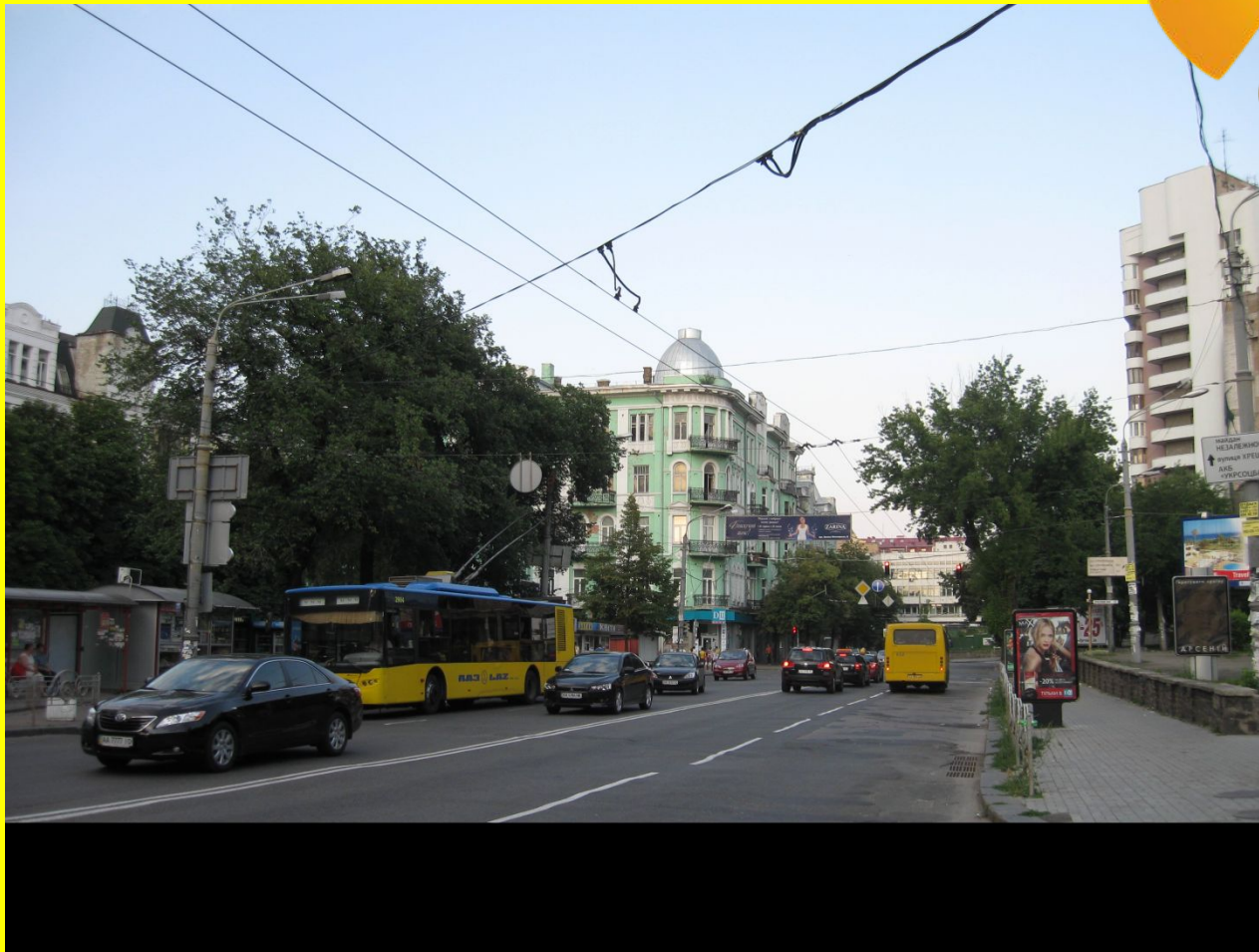
елемент
переважно
чоловічого
одягу, хустку або
шматок тканини у
вигляді широкого
поясу для
обв'язки або
обмотки
верхнього одягу

Бахчисарай (рос. Бахчисарай, крим. Ваџсагау) — місто в АР Крим, адміністративний центр Бахчисарайського району. Назва в перекладі з кримськотатарської мови означає «сад-палац» (ваџса — сад, сагау — палац).

Львівська площа (Київ)

Пригадайте рядки вірша з опорою.

Плекайте,.....,

(діти)

.... своєю мову,

(рідну)

Вчіться складно....

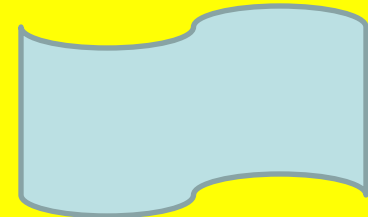
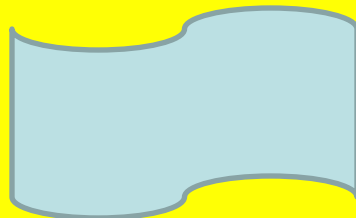
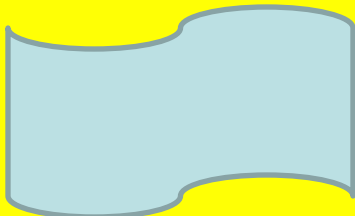
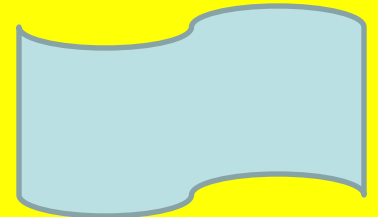
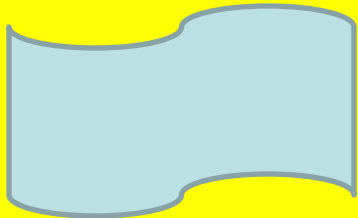
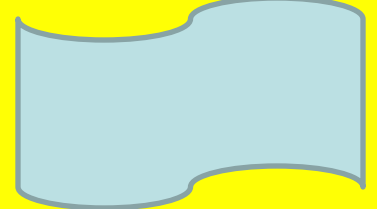
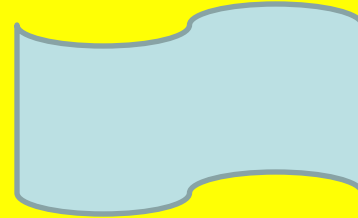
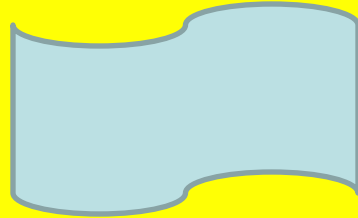
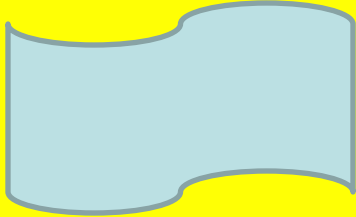
(говорити)

Своїм рідним...

(словом)

С. Воробкевич

Підберіть до слова **мова**
споріднені слова

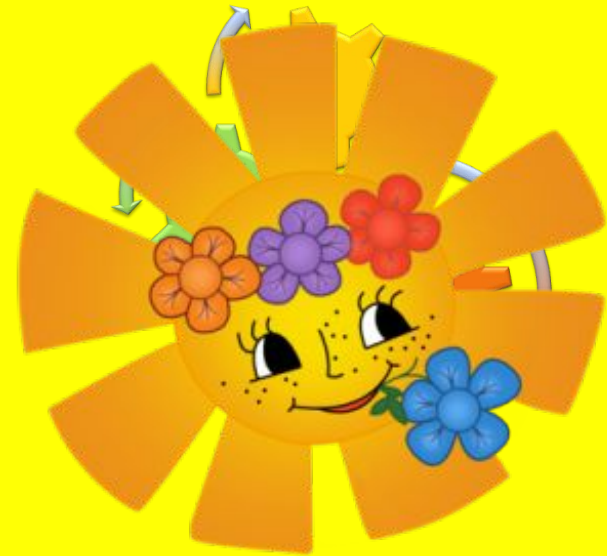
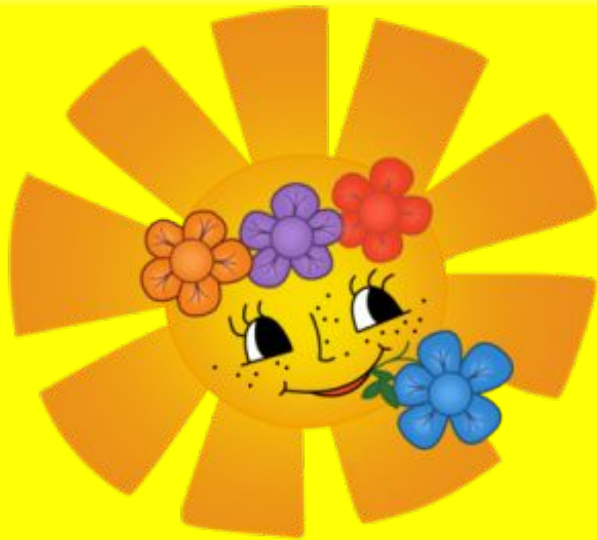

Тести

- Слова “Дороговказ” і “Мова” зустрілися у творі...
а) “Найрідніші слова”; б) “Мова”; в) “Зарубай на носі”.
- Автором слів “Плакайте, діти, рідну свою мову” є...
а) Володимир Забаштанський; б) Володимир Лучук; в) Сидір Воробкевич.
- У творі “Привчайтеся працювати із словниками!” згадуються словники...
а) орфографічний та іншомовних слів; б) тематичний та етимологічний; в) українсько – англійський та німецько – український.
- Родичами слова “карта” є слова...
а) кашкет, шапка; б) картина, хартія, картуз; в) малюнок, план.
- Вислів “водити за ніс” означає...
а) хитрувати, обманювати; б) тримати за ніс; в) направляти.
- Яке слово щоразу звучало дитині у вірші “Диктант” ...
а) українське; б) татарське; в) російське.

1. б; 2. в; 3. б; 4. б; 5. а; 6. б.

Молодці!

